

● RAHANAPPUS

Tänavu suuremaid teetöid Läänemaal ei tehta

Transpordiamet piirdub rahapuudusel nii Läänemaal kui ka Lääneranna vallas tänavu vaid korduspindamisega, uusi mustkatteid ei lisandu.

URMAS LAURI
urmas.lauri@le.ee

Ehitustöid, rekonstrueerimist ega taastusremonti sel aastal Läänemaa riigiteedel ei tehta. Samuti ei parandata liiklusohutlikke kohti, kruusateid ega sildu.

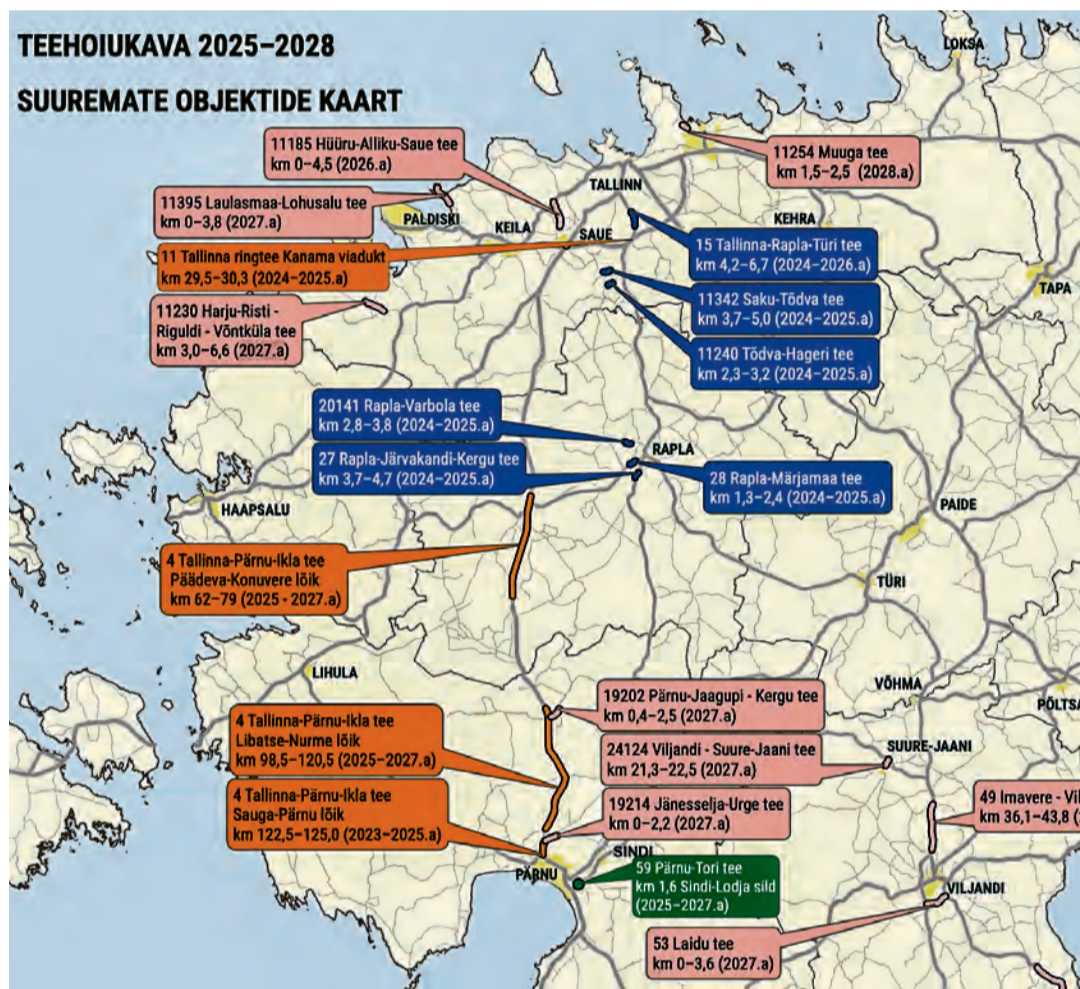
Transpordiameti teehoiuteenistuse Lääne osakonna juhataja Hannes Vaidla sõnul tehakse nii Läänemaal kui ka Lääneranna vallas kahel teelõigul kokku 27 kilomeetri jagu kattega teede säilitusremonti ehk pindamistöid. Läänemaal on need tööd kahel teelõigul kokku 14,5 kilomeetrit ja Lääneranna vallas samuti kahel teelõigul kokku 12,5 kilomeetrit.

Lõuna-Läänemaal, Lihula-Kloostri-Kirbla riigiteel on kavas 2,7 kilomeetri pikkusel lõigul teha kruusateede säilitusremonti.

Teede rekonstrueerimist pole Läänemaal ega ka Lääneranna vallas praegu kehtiva riikliku teehoiukava kohaselt kavas teha ühtegi kilomeetrit ei sel ega järgmisel aastal.

Projekteerimise järgus on Ääsmäe-Haapsalu-Rohuküla maantee kahe liiklusohutliku lõigu kõrvaldamine. Need lõigud asuvad 57,35.–58,2. kilomeetrit (lõik Taebla kooli juures) ja 65,25.–66. kilomeetrit (Herjava tee ristmik).

Tänavu on Vaidla sõnul kavas leida ka projekteeija Harju-Risti-Riguldi-Võntküla kergliiklustee põhiprojekti koostamiseks. See on Nõval olemasoleva kergliiklustee 180meetri pikendamise Keibu ranna ristmikuni.

Lähema nelja aasta jooksul pole transpordiametil kavas ühtegi suuremat tee-ehitusobjekti ei Läänemaal ega ka Lääneranna vallas. TRANSPORDIAMET

Mullu tegi transpordiamet üle Eesti teetöid kokku 1060 kilomeetrit, mis oli üle 300 kilomeetri vähem kui aasta varem.

Teehoiule eraldati mullu 153 miljonit eurot. Teehoiukavas 2024–2027 on kirjas, et tänavu eraldatakse teehoiule 175,5 miljonit eurot. 2027. aastasse on se-

nise teehoiukava kohaselt kavandatud Märjamaa-Kolovere tee rekonstrueerimine kilomeetritel 14,3–25 ehk 10,7 kilomeetri pikkuselt, kuid uue teehoiukava suuremate objektide kaardil seda teelõiku enam kirjas pole.

Kooskõlastusringil oleva teehoiukava aastateks 2025–

2028 kohaselt vajavad riigiteed olemasoleva seisukorra säilitamiseks ja seisundi parandamiseks igal aastal umbes 220 miljonit eurot, kuid lähema nelja aasta jooksul saab riik tehoitu suunata poole vähem ehk umbes 110 miljonit eurot aastas.

Haapsalu lisab eelarvele pool miljonit

Haapsalu linnavalitsus on volikogule kinnitamiseks saanud tänavuse esimese lisaelarve, millega linna tänavune eelarve kasvab ligi poole miljoni euro võrra.

Lisaelarvega suureneb põhitegevuse tulu 491 000 euro võrra ja kulu 485 000 euro võrra. Investeeringutegevus väheneb 52 000 euro võrra ning aasta lõpus peaks linnavalitsuse kontol seni planeeritud 58 000 eurot rohkem raha alles olema.

„Kassajääk suureneb kokkuhoiuga,” ütles Haapsalu finantsjuht Martin Schwindt. Euribori langusega säästab Haapsalu linnavalitsus ligi 42 000 eurot.

Schwindti sõnul tingisid lisaelarve tegemise täpsustunud toetused ja hangete summad. Ta selgitas, et eelarve oli tehtud novembri alguses olnud andmetele tuginedes ja vastu võe-

tud jaanuari lõpus. „Selle aja-ga on palju muutunud,” ütles Schwindt.

Finantsjuhi sõnul on täpsustunud tasandus- ja toetusfondi kaudu saadavad summad ning projektide toetussummad, investeringute osas on hanked korraldatud ja nende maksumus teada. Näiteks Metsa tänav remonti läks alguses eelarves planeeritud 230 000 eurot kallimaks ja seetõttu jääb tege-mata Lihula maantee remont.

Samuti läks Schwindti sõnul märkimisväärsemalt kallimaks kuursaa liha remonti.

Kokku on Haapsalu eelarves arvestatud tuluks 27 miljonit eurot ja kuluks 28 miljonit eurot.

Investeeringutegevuseks kuulub 2,3 miljonit eurot. Haapsalu netovõlakooormus on 16,7 miljonit eurot ehk 61,9 prot-senti põhitegevuse tulust.

MALLE-LIISA RAIGLA

Prokuratuur kaebab Suure-Lähtu otsuse edasi

Prokuratuur vaidlustab Pärnu maakohu otsuse Suure-Lähtu lapse tapmise kohtu-asjas; süüdimõistetud pere edasikaebamist kommenteerida ei soovi.

20. veebruaril tunnistas ko-hus Kairi Kuusemaa süüdi oma lapse tapmises ning mõistis tal-le karistuseks kolme aasta ja üheksa kuu pikkuse vangistuse. Ta oli kohtu all süüdistatuna kahes kuriteos: lapse tapmises ja laiba rüvetamises. Viimas-es kohus teda süüdi ei mõist-nud, sest kohtu hinnangul vastas süüdistus pigem surmast teatamata jätmise ehk väär-teo tunnustele.

Kohtuotsuse vaidlustamise tähtaegu on laupäeval, 22. märtsil. „Prokuratuuril on plaanis maakohu otsus vaidlustada osas, mis käsitles laiba rüvetamise süüdistuse väärteomenet-

lusse saatmist,” ütles prokura-tuuri kommunikatsiooninõu-nik Lisanna Männilaan. „Apel-latsioonile täpsema sisu edasta-miseks esmalte kohtule.”

Süüdimõistetud ema Ani-ta Kuusemaa edasikaebamist kommenteerida ei soovinud, samuti ei vastanud Lääne Elu küsimustele Kuusemaa senine kaitsja Robert Sarv. Pärast kohtuotsuse väljakuulutamist lu-bas pere otsuse edasi kaevata.

Möödunud aasta 5. veebruaril ennelõunal sai politsei teate, et koer on Suure-Lähtu ühe talu hoovi toonud vastündinu surnukeha. Politsei alustas lapse ema otsingutega, 9. märtsil pidas Maroko politsei süüdistatava kinni, Eestisse toimetati Kairi Kuusemaa juulis. Süüdimõis-tetu pole juhtunud kommenteerinud.

MALLE-LIISA RAIGLA

instrumentarium

BURBERRY PRADA TED BAKER LONDON
Ray-Ban COACH RALPH RALPH LAUREN EYEWEAR
POLO OAKLEY ARMANI EXCHANGE
TORY BURCH GIORGIO ARMANI
BURBERRY PRADA TED BAKER LONDON
Ray-Ban COACH RALPH RALPH LAUREN EYEWEAR

PRILLIRAAMID KUNI -70% JA TEISED PRILLID -50%

Instru Haapsalu Rannarootsi Keskus
Rannarootsi tee 1, tel 473 3899, haapsalu@instru.ee

Täpsed tingimused kauplusest. instru.ee

● JUHTKIRI

Ei raudtee, ei maantee

Kui tänavate remonti tehakse Haapsalus nii nagu teisteski linnades peaaegu aastal, siis linnu ja külasid ühendavaid maanteid remonditakse viimasel ajal vähe. Kui üldse. Väiksemaid külasid ühendavatest teedest pole mõtet rääkida. Millal viimati mõnele neist mustkate paigaldati?

Viimastel kümnenditel kordub tee-ehitusest rääkides refräänina Tallinna–Tartu maantee ning selle nelja- või vähemalt kolmerealiseks laiendamine. See maantee ühendab kaht kõige rahvarikkamat linna ning on tõesti kõige tähtsam liiklussoon. Aga selle arendamise käigus ei tohiks jääda unarusse teed, mis viivad väiksematesse kohtadesse, ääremaale.

Ometigi on raha teedeehituseks ja -hoiuks kärbitud sedavõrd, et seda jagubki vaid Tallinna–Tartu magistraalile. Enam ammu ei seota kütu-seaktsiisi tee-ehitusrahaga, sest seda on vaja teiste riigieelarve punktidele kulutada. Nüüd lisandus automaks, millest vähemalt algul räägiti ka sellises võtmes, et kogutav raha võiks minna autodele parema teevõrgu loomiseks. Ei täitunud seegi lootus.

Kui Haapsallu raudtee ehitamiseks on nüüd juba poliitiliselt mõeldamatu raha anda, sest see on opositsiooni plaan, siis ehk leiaks Läänemaale lähemal ajal mõned kümned miljonid eurod, et pakilisemad kohad parandada. Varsti ei saa pealinlased oma suvilaisse ei raud-, ei maanteed pidi.

● TEISED LEHED

Eestis on kiitmiskriis, kannatavad majandus ja meie tervis

ÄRIPÄEV. Muudame liikumise, tervisliku toitumise ja meditsiinilise ravi toetamise ettevõtte poolt täiesti maksuvabaks, kirjutab koolisööklaid majandava Baltic Restaurants Estonia tegevjuht Aaro Lode Äripäeva arvamuskonkursile Edukas Eesti saadetud artiklis.

Oleme loonud süsteemi, kus karistus on norm ja tunnustus erand. Tundub nagu pärisorjuse pärand: piits kui peamine motivaator. Vaadake meie ametkondi. Maksuamet avaldab innukalt maksuvõlglaste nimekirju, justkui oleks see ainus viis maksudistsipliini tagada. Miks ei võiks tunnustada neid, kes aastaid korralikult makse maksavad? Isegi tüüpilises riigihanke lepingus on sanktsioonidele ja karistustele pühendatud terved peatükid. Kui ettevõtte ületab ennast ning teeb midagi enamat, kui oodati, siis seda ei tunnustata, vaid pigem käsitletakse lepingu rikkumisena.

Hooliva ja usaldava ühiskonna loomine peaks olema just riigiasutuste peamine missioon. Paraku näeme sageli vastupidist: meedia tähelepanu nimel pannakse „kanged“ pealkirjad ja jagatakse hävitavaid hinnanguid.

On aeg muuta oma mõtteviisi. Võtame ühe konkreetse näite: riigi erisoodustuskas. Kui tööandja otsustab luua oma töötajatele kvaliteetse lõunarestorani või doteerida töötaja õiget ja tervislikku eluviisi toetavat lõunat, siis ei tunnusta me seda kui investeeringut rahva tervisesse, vaid karistame erisoodustuskasuga. Miks ettevõtte ei tohi ühe täiendava hüvena pakkuda töötajate motiveerimiseks head toitu? Ettevõtte maksab juba niigi kinni hinnavahe, et toit oleks töötajatele taskukohane. Miks peab riik lisama veel täiendava maksukoormuse?

Praegu on 400 eurot töötaja kohta aastas erisoodustuskasuvaba, ent astume siit suure sammu edasi ning muudame liikumise, tervisliku toitumise ja meditsiinilise ravi toetamise ettevõtte poolt täiesti maksuvabaks. See oleks selge signaal: riik väärtustab tervislikke eluviise ja hoolib oma inimestest, kirjutab Lode.

● LAUSELAEN

„Meil räägitakse talupojatarkusest – aga minu meelest on meil peremehetarkust vaja. Kes tahab olla peremees, teab ka, mis ta maa peal kasvab. Ja vastutab selle eest.“

Kuino Rehikalt, põllumees ja maaomanik. Lääne Elu, 18. märts

250 000 inimest jäi vaesemaks

2020. aasta alguses kuulutas Isamaa, et „raha on vaba“ ning EKREIKE valitsus lõhkus teise pensionisamba. Jutt raha vabastamisest oli muidugi populistlik vale, sest raha on kogu aeg vaba olnud. Tegelikult jäi veerand miljonit Eesti inimest vaesemaks.

Teise pensionisamba lõhkumise rakendamisest on möödunud neli aastat ja see on piisav aeg, et teha tagajärgedest esimesi järeldusi. Suurimad kaotajad on kõik inimesed, kes võtsid oma raha välja ja saavad tulevikus väiksemat pensioni. Neid kaotajaid on praeguseks kokku ligikaudu 250 000 inimest ja nende kehvakamasaamine tulevikus on nii nende enda kui ka riigi ja kogu ühiskonna mure.

Kaotas ei ole väike. Võtame võrdluseks kaks 1500eurost brutopalka teenivat inimest. Esimene neist võttis teisest sambast 2021. aastal sinna kogunenud 10 000 eurot välja ja tasus sellelt 20 protsenti tulumaksu ehk sai kätte 8000 eurot. Teisel, kes jätkas kogumist, on praeguseks pensionifondide keskmise tootluse juures kogunenud pensionikontole 16 125 eurot.

Väljamaksete najal tõusis inflatsioon ehk et kaotajad olid kõik needki, kes otsustasid teise sambasse jääda. Suur hulk raha, mis pidi pensionifondis kasvama ning tagama säästetud meie inimestele nende pensionipõlveks, jagati EKREIKE eestvedamisel lühikese ajaga laiali. Sellest suur osa kulutati lihtsalt ära. Nõudlus kasvab kiirelt ja see töö omakorda kaasa suurema hinnatõusu. Ehk et säästetud said kiirelt kulutatud, kuid reaalselt hüvet sai vähem, sest sama raha jagamisest tekkinud hinnatõus sõi osa sellest ära.

Kaotas ka Eesti majandus. Pensionifondide esmane ülesanne peab olema säilitada pensionivara ning teenida võimalikult suurt tootlust. See eeldab pikaajalisi ja stabiilseid makseid pensionifondidesse, mida edasi investeerida.

Teise pensionisamba lõhkumist vedanud Isamaa praegune esimees Urmas Reinsalu tundis muret, et suure osa pensionifondide raha Eestist välja liikumise vajaks lahendust. Kahjuks just töigi teise samba lõhkumine kaasa suurema raha Eestist välja liikumise, sest fondid vajadis võimalikele lahkujatele väljamaksete suuremat likviidsust. Niisiis on Reinsalu küsimusele, kes tegi, vastus kurb, aga lihtne: ise tegi.

MART VÖRKLAEV
Reformierakond

Julgen öelda, et teise samba lõhkumine on selle sajandi üks vastutustundetumaid poliitilisi otsuseid, mis tehti Eesti inimeste tuleviku arvelt ning millel on väga pikaajalised mõjud.

Ainult riiklik pension väärakat vanaduspõlve ei taga. Praegu moodustab keskmine riiklik pension alla 50 protsendi inimese viimasest töötasust. See on tuleviku vaates kahjuks langevas trendis, sõltumata tõiastajast, et pensionid on viimase viie aasta jooksul kasvanud kiiremini kui keskmine palk ja inflatsioon.

Keskmise pensioni ostujõud jõudis 2019. aasta ehk kriisideeelsele tasemele 2024. aastal. Keskmise palga ostujõud jõuab samale tasemele alles 2028. aastal. Kui 2019. aastal oli keskmine pension 483 eurot, siis 2025. aasta 1. aprillist tõuseb see 817 eurole ehk kuue aastaga on tõus olnud 69 protsenti.

Ehkki pensionide kasv on olnud viimastel aastatel märkimisväärne ja läbi ajaloo üks suurimaid, siis kas saame öelda, et meie pensionärid on rikkad? Kahjuks ei saa. Oleme jätkuvalt oma pensionidega Euroopa viimaste seas.

„Anname siis riigi poolt raha juurde ning tõstame erakorraliselt veel pensione!“ kõlaks populistliku poliitiku lihtne imerohi keerulisele probleemile.

Kust tuleb aga raha? Riigieelarve on defitsiidis, meie naaberriiki juhib kuri diktaator ning oma riigi hoidmise ja säilimise nimel oleme sunnitud kaitsekulutusi jõuliselt suurendama. Raha riigieelarvesse ei tule aga kuskilt mujalt kui meie kõigi taskutest. Maksutõusudest on teavasti meil kõigil siiber, mis on ka mõistetav. Minagi toetan õhemat riiki ehk vähemaid kulutusi ja madalamaid makse.

Mida varem ja järjepidevamalt pensioniraha säästa ning investee-

rida, seda suurem on lõpptulemus. Aeg ja liitintress töötavad meie kasuks, see on paratamatu. Selleks, et inimesi pensioniks koguma motiveerida, on riik loonud rea maksusoodustusi. 2025. aasta algusest on võimalik oma brutopalgast teise sambasse suunata kaks, neli või kuus protsenti. Makse toimub enne tulumaksu arvestust, mis tagab igalt makselts automaatselt 22 protsenti tootlust. Sellele lisandub riigilt neli protsenti esimesest sambast inimese isiklikule pensionikontole.

Lisaks saame maksuvabalt investeerida oma kolmandasse sambasse 15 protsenti aasta sissetulekust, kuni 6000 eurot – jällegi on 22 protsenti tootlust automaatselt tagatud. Järgneva aasta veebruaris tuludeklaratsiooni esitades kannab riik sel juhul kuni 1320 eurot arvele tagasi, mille saab kohe uuesti kolmandasse sambasse investeerida ja saada järgmisel aastal taas 22 protsenti tulumaksuvabastust. Raha kasvatab ennast ise ja teeb seda riigi maksusoodustuse arvelt. Sinna lisandub pensionifondi investeeringute tootlust.

Seega, kui soovime tulevikus väärakat ja oma senisele sissetulekule võimalikult ligilähedast sissetulekut, peame igaüks ka sellesse panustama. Midagi keerulist siin pole: tuleb hoolitseda, et sissetulekud oleksid ametlikud ja maksud makstud, siis kasvab ka esimese samba pension. Tuleb veenduda, et oleks valitud teine sammas ja tööandja maksab sinna automaatselt. Tuleb valida endale kolmas sammas ja alustada sissemaksid juba täna.

Inimesed, kes Isamaa vastutustundetut propaganda peale oma tuleviku pensioni raha välja võtsid ja ära kulutasid, vajavad samuti lahendusi. Juba kulutatud raha kahjuks tagasi ei saa, kuid uuesti teise sambasse võimalikult kiiresti taasliitumise pakkumine on hädavajalik. Nagu eelnevalt viitasin: mida varem ja järjepidevamalt koguda, seda suurem on meie tuleviku pension.

Mida arvate sellest, et koolide jõuluvahetuse lüheneb ja suvevahetuse algab selle võrra varem?**OTTO KAIDOR**

Minu arust on jõuluvahetuse tähtsam kui suvel vahetuse ühe nädala võrra rohkem puhata.

Mina pean niikuinii minema suvel kaitsevähke.

HANNES

Mul vahet pole: olen 12. klassis ja kool lõpebki ära. Mind see seega mõjutama ei hakka. Mul on ükskõik, millal vahetuse algab.

INNA

Sobib väga hästi. Kui tahame talvel reisile minna, saame varem lennupiletid ära osta ja pääseb varem tagasi kooli. Suvevahetuse algab ka varasem.

LIINA

Ma ei oskagi kommenteerida: mu enda kooliajast on nii palju möödas. Kui mul laps ükskord kooli läheb, siis selgub.

ANU

Ma olen ikka selle poolt, et suvel varem puhkama minna. Mulle see väga meeldiks.

KALLE

Ma arvan, et suurt vahet pole. Tänapäeval nad nagunii ju puhkavad rohkem. Vaheajad on pikemad ja venivad rohkem.

KADRI

See oleks väga tore. Minul ei ole vahet, kas lapsed on kaks ja pool nädalat või kaks nädalat talvel kodus. Suvevahetuse hakkaks siis ju varem.

JAANUS

See on tore, et suvevahetuse algab pikemaks läheb. See mulle meeldib. Samas, talverõõme võetakse sellega vähemaks. Selline kahevahel olek on – aga ikkagi pooldan seda, et suvevahetuse algab varem.

REELIKA

Mul ei ole otsest eelistust. Mulle sobib see. Iseenesest on võibolla hea, kui nad saavad talvel kiiremini kooli ja suvi algab varem. Ei oska selles ühtki puudust välja tuua.

KÄTLIN

Mina olen selle poolt. Suvi võiks olla lastel pikem kui see jõuluaeg. Mul ei ole selle vastu midagi.

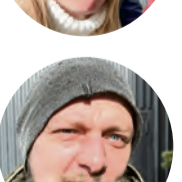
MADIS

Ei oska midagi arvata. Ma alles eile lugesin selle kohta. Samas, miks peaks vahetuse muutama? Need vanad vahetused sobivad ilusasti ju.

ANNELI

Oma kooliajast mäletan, et mulle sobis väga hästi, et suvevahetuse algab hästi pikk. Ma arvan, et kahe-nädalane jõuluvahetuse on täiesti ok. Jõuab puhata küll.

**KÜSITLES ANDRA KIRNA
PILDISTAS JUHAN HEPNER**

● TEEDE LAGUNEMISE AEG

Vallateede kasutamise tagatistasu tõuseb

Lääneranna kehtestas kogu vallas teedel ülekaaluliste veoste vedamise tagatistasu 3000 eurot kilomeetrist; tagatistasu tõstmist plaanib ka Lääne-Nigula.

URMAS LAURI
urmas.lauri@le.ee

Lääneranna volikogu kehtestas vallateedel ülekaaluliste veoste vedamise tagatistasu 3000 eurot väljaveotee kilomeetri kohta. Selline hind oli kunagise Lihula valla määruks, kuid kehtib nüüd terves Lääneranna vallas. Loa väljastamistasuks määrati 150 eurot.

Aasta alguses teede- ja transportspetsialistina tööle hakanud Jüri Helila selgitas vallavolikogule, et Lihula ja Koonga vallal olid asjakohased eeskirjad, kuid Hanilal ja Varblal neid polnud.

„Tegin selle nüüdisaegseks: võtsin 3000eurose tagatishüvitise Lihula valla eeskirjast,” lausus Helila. „Muutsin sedagi, et loa väljaandmise tasu, mis oli enne 50 eurot, on nüüd 150.” Loa väljastamistasu suurendamine peaks Helila sõnul katma ametniku kohapeal käimise kulu.

„Ma ei tea, kui palju see taotlejad häirima hakkab,” ütles Helila. „Tunnen, et võib tekkida probleem.” Kui väljaveotee on näiteks viis kilomeetrit pikk, tuleb tagatistasu tema sõnul korrutada viiega ja oleks sel juhul 15 000 eurot.

„Kui loomanik ei tee teed korda, teeme selle tagatistasu eest korda meie ja tema saab raha selle võrra vähem tagasi. Kui teeb korda, siis maksame kogu raha tagasi,” selgitas Helila. Raha saab täies ulatuses tagasi ka siis, kui teed pole rikunud.

Lääne-Nigula muudab korda

Määruse kohaselt fikseerib vallavalitsuse määratud isik kõigil vallateedel eeskirja rikkumisi ja koostab ettekirjutusi. Sama ametnik fikseerib ka vallateele tekitatud kahju suuruse ja esitab vallavalitsusele ettepaneku see süüdlaselt välja nõuda.

Ka Lääne-Nigula vallas tuleb massipiiranguga teedel ülekaalu-

Lääneranna vallas tuleb koormuspiiranguga vallateel metsamaterjali veol maksta tagatistasu 3000 eurot kilomeetri kohta.

ERAKOGU

luliste veoste vedamiseks taotleda luba. „Aga meil on see kord ajast ja arust, see on plaanis üle vaadata,” lausus Lääne-Nigula vallavalitsuse majandus- ja arendusosakonna juhataja Olev Peetris.

Lääne-Nigula vallas on tagatistasu olenemata väljaveetava metsamaterjali kogusest ja veotee pikkusest tuhat eurot. Luba väljastatakse tasuta. „Praegu on selline kord ja me peame selle järgi talitama,” ütles Risti, Kulla-

maa, Martna ja Palivere osavalla teede- ja heakorraldus Marek Topper. „Kõigepealt kaardistame tee ära, vaatame, mis olukorras see on ja siis anname loa.”

Topperi sõnul tuleb tagatistasu kord üle vaadata. „See tõu-

sis juba aastapäevad tagasi korra volikogu lauale, et hind ei ole nagu okei,” ütles ta. „Metsaveo kogused on sedavõrd erinevad: keegi viib ühe koorma, teine aga kümme. Peame vaatama, kuidas hind oleks õiglane.”

Lisaks väljaveo mahule peaks tagatistasu suurust mõjutama ka väljaveotee pikkus. „Kilomeetri hind pluss välja veetavate tihumeetrite hind,” selgitas Topper. „Peab vaatama, et hind oleks kõigile vastuvõetav ja mõistlik, et see ära ei hirmutaks. Kui tagatistasu liiga suureks panna, siis hakkavad petma.”

Haapsalu keerukas süsteem

Haapsalu muutis oma hajaasustusega piirkonna teede kasutamise ja kaitse eeskirja 2021. aastal. Tagatistasu nõuet rakendatakse metsamaterjali väljaveol sajast tihumeetrist, muude suuremahuliste veoste puhul neljast koormast.

Tagatistasu suurus sõltub Haapsalus veo mahust ja väljaveotee pikkusest. Selle suurus on aga karmimalgi juhul Lääneranna valla võrreldes poole väiksem.

Kui veetakse 100–500 tihumeetrit metsamaterjali või muud suuremahulist veost kuni 15 koormat ühe kilomeetri kaugusele, on tagatistasu 500 eurot. Kui veomaa on üle kahe kilomeetri pikk, on tagatistasu 1000 eurot.

Kui kogused on suuremad, suureneb tagatistasu kolmandiku võrra: 1 km pikkuse väljaveotee puhul on tagatistasu 750 eurot ja üle 2 km puhul 1500 eurot.

Tagatistasu tagastatakse pärast veo lõppu, kui tee on säilinud esialgses seisukorras ning taastamiskulu ei ole tekkinud. Tagatistasu tagastatakse ka juhul, kui tee seisukorra on taastanud loa saaja.

● LÜHIDALT

Rike jättis Regula päevaks kai äärde

Hiumaa liinil asenduslaevana sõitev parvlaev Regula jäi eile hommikul Heltermaale, kui sadamasse sildumisel sattus laeva vööriõtkurisse tundmatu objekt. Ära jäid Regula hommikused väljumised ning objekti päritolu ja võimalikku kahju asusid välja selgitama tuukrid.

Asi Tallinna Sadam turundus- ja kommunikatsiooniosakonna juhataja Sirle Arro ütles Lääne Elule samal pärastlõunal, et Regula vööriõtkurisse sattus ning jäi kinni autorehvi koos kõiejupiga. „Õnneks püüsid ja tõsiseid kahjustusi Regulele ei tekkinud,” lausus Arro. Regula väljus uuesti kell 16 Heltermaalt ja jätkas siis reise graafiku järgi.

Tallinna Sadama tütarettevõtte TS Laevad asendus- ja lisalaev Regula asendab 18. märtsi õhtul dokitoodele suundunud parvlaeva Tiiu. Enamiku graafikus olevatest reisidest teeb Hiumaa liinil Tiiu dokitoode ajal parvlaev Leiger. Tiiu peaks liinile naasma 2. aprillil.

Juhan Hepner

Läänemaal leiti mullu taimekahjurit

Põllumajandus- ja toidumajandus (PTA) tuvastas mulluse seirega kolm juba varem Eestis leitud ohtlikku taimekahjustajat: kollane ja valkjas kartuli-kiduuss ning tomativiirus ToBRFV. Kollast kartuli-kiduussi leiti ka Läänemaal.

PTA teatel tuvastati kolmel korral Eesti põldudel kollast kartuli-kiduussi ja ühel korral valkjas kartuli-kiduussi. Seire käigus kontrolliti 0,5 protsenti kogu Eesti kartuli kasvupinnast. Seire viidi läbi 51 tarbekartuli tootmisüksuses ning võeti 184 proovi 159,97 hektarilt. Läänemaal leiti kahjuri tsüstid 0,31 hektari suuruselt põllult.

Tõrjemeetmena ei tohi saastunud põldudel kuuel järgneval aastal kartulit viljeleda.

Lääne Elu

Talvine vaheaeg lühem, suvine pikem

Haridus- ja teadusministeeriumi kohendab järgmise ja ülejärgmise õppeaasta talve- ja suvevaheaegade pikkust, lühendades nädala võrra jõuluvaheaega ja alustades suvevaheaega ühe nädala võrra varem.

Vaheaegade määramisel võtab ministeerium asekanter Liina Põllu sõnul arvesse põhikooli lõpueksamite aegu ning edasise õppetöö korraldamist kevadel ja sisseastumise perioodil.

„Vaheaegade määramise muutmine toob kaasa jõuluvaheaega lühendamise kolmelt nädalalt kahele ja suvevaheaega alustamise 17. juuni asemel 10. juunil. Selline muudatus toetab õpilast ja õppimist, sest katkestus õppeprotsessi ajal jõuluvaheajal pole liiga pikk,” teatas Põld ministeeriumi pressiteate vahendusel.

„Lisaks vähendab see õppetöö aega juunis, kui õpilased ja õpetajad on juba pisut väsinud ning päevade sisustamine õppetööga on soojade ja õue kutsuvate ilmade tõttu keeruline. Kooli õppekorraldus muutub ühtlasemaks, sest õppeaasta lõpetamine 10. juunil sobib nii 1.–9. klassile kui ka 10.–11. klassile.”

Lääne Elu

Õiendus

18. märtsil Lääne Elus ilmunud artiklisse „Ainulaadne heinakatlamaja läheb müüki” on sattunud viga. Lääneranna vallavolikogu majanduskomisjoni esimees on Hardi Pikkmeets, mitte Hardi Rehka, nagu loos oli kirjas.

6. märtsil ilmunud loos „Lääne-Eesti saab üle kaheksa miljoni energiasäästuraha” on kirjas, et Lääne-Nigula vald plaanib edaspidi küsida toetust Risti lasteaias remondiks. Tegelikult on plaanis küsida toetust uue lasteaias ehitamiseks.

Kaie Ilves

Osavallakogu tõmbas Nõva jahimaja müügiplaanile kriipsu peale

Nõva osavallakogu hääletas maha Lääne-Nigula valla plaani müüa Nõva jahi- ja kalameeste seltsile jahimeeste kasutatav Põdramaja kinnistu.

Lääne-Nigula vald pakkus Nõva jahi- ja kalameeste seltsile müüa veerand hektari suurust Põdramaja kinnistut, mis anti seltsile poolteist aastat varem kuni 2036. aasta lõpuni tasuta kasutada.

„Praegu on väga imelik olukord, kus suure vallas keegi selle vastu ei ole, aga osavallas ollakse millegipärast vastu,” ütles Nõva jahi- ja kalameeste seltsi juhataja liige Kalev Niitlaan Lääne Elule.

„Kui jahiselts saaks kinnistut omanikuks, teeksimme ka julgelt edaspidiseid investeeringuid, et see kinnistu veel ilusamaks saaks,” lausus Niitlaan.

Mullu aprillis tegis Lääne-Nigula volikogu komisjonid valla-

Nõva jahi- ja kalameeste selts tegutseb Põdramaja kinnistul, mille selts on vallalt saanud tasuta kasutamiseks kuni 2036. aasta lõpuni.

GOOGLE EARTH

valitsusele ettepaneku alustada Põdramaja kinnistut müügi läbirääkimisi. Tänavu jaanuaris tutvustas toonane osavallavanema kohusetäitja Aivo Hirno plaani osavallakogule.

Osavallakogu liige Peeter Kalas tegi koosolekul aga ettepa-

neku edastada osavallakogu seisukoht – kinnistut mitte müüa. Kallase ettepaneku poolt hääletas kuus ja vastu kaks osavallakogu liiget.

„Ma küll ei näe põhjust seda müüa, sest neil on tasuta kasutamise leping. Nad saavad seal

teha, mida tahavad ja müügiks põhjust pole,” ütles Kallas. Samal põhjusel hääletasid müügi vastu Kalle Orumaa ja Urmas Ouemaa.

Osavallakogu liikmed polnud rahul ka kinnistut müügihinna. Viidati, et 2024. aasta mais koostatud eksperthinnang on tehtud hoonestamata katastriüksusele, mille turuväärtus oli siis 18 000 eurot. Hindamisel ei arvestatud katastriüksusel oleva hoonestusega.

„Saame ka läheneda sedapidi, et hindame maa ja hooned ära. Aga kui võtta jahiseltsi investeeringute suurus maha, siis arvan, et tulemus on enam-vähem sama,” selgitas osavallakogu esimees Aivar Oruste.

„Võibolla on vaja lasta asjal natuke selgineda,” ütles Oruste, kes samuti kuulub vallavolikokku ja pooldas kinnistut müü-

URMAS LAURI

MEHITAMATA ÕHUMASINAD

Läänemaa taevas tiirleb droone aina enam

Mehitamata kaugjuhitavatest õhusõidukitest ehk droonidest on viimastel aastatel olnud palju juttu seoses nende rolliga Venemaa-Ukraina sõjas. Samas leiavad droonid üha rohkem kasutust ka Läänemaa igapäevaelus.

JUHAN HEPNER
KAIRE REILJAN
info@le.ee

Üks valdkond, mille puhul laiem avalikkus droonide kasutamist märkab, on fotograafia. Läänemaa fotograafi Vaiko Noore sõnul annab droon palju võimalusi avastada maastike ja linnade kunstilisi külgi, mida maa peal ei näe.

„Droon annab suure lisaväärtuse kinnisvara pildistamisel. See annab mulle võimaluse teha oma vaatenurgast sobivad kaadrid, vajadusel täpselt sobival hetkel, et tabada kinnisvara juures ka kunstilisemat poolt. Näiteks loojuvat päikest,“ rääkis Noor.

2017. aastast drooni kasutava Noore sõnul on droonide lennutamisele kehtestatud regulatsioonid mõistetavad ja enamjaolt vajalikud. Murekohana tõi ta aga tööga, et mõni vanem klassitahistuseta ehk niinimetatud päranddroon liigitatakse nüüd suuremate, kuni 25 kg kaaluvate droonidega samasse klassi, mis seab kohe piirangu asulas lendamisele ja sunnib ostma uut, tähisega varustatud drooni.

Pilootide arv kasvab

Drooni lennutavate kaugpilootide hulk on aastate jooksul Eestis üha kasvanud. Kuid nende täpset arvu Eestis ei oska transpordiamet öelda. „Peame arvestama, et kõik kaugpiloodi loa omanikud ei ole oma luba teinud transpordiametis. See võimalus on üle-euroopaline ning seetõttu on keeruline täpset arvu välja tuua,“ ütles transpordiameti kommunikatsiooniekspert Kristiina Tilk.

Näiteks 2022. aastal väljastas transpordiamet Tilga sõnul 1389 kaugpiloodi pädevustunnistust. 2024. aastal väljastati neid 2425.

Kaugpiloodi pädevustunnistusi hakkas transpordiamet välja andma 2021. aasta suvel. Kokku on praeguseks neid eri kategooriates väljastatud 6737. Maakondlikku statistikat kaugpilootide kohta amet ei pea.

Aitab ka põllumeest

Drooni kasutamine on samuti Läänemaa põllumajandusse jõudnud. Reinu-Einari OÜ juhi Einar Pärnpuu sõnul kasutab ettevõtte drooni vilja üldise olukorra ja taimhaiguste leviku jälgimiseks. Drooni abil on lihtsam märgata näiteks metsigade tehtud kahju. Drooni on Reinu-Einari kasutanud seireks umbes aasta. Idee selleks tuli Pärnpuu agroomist tütrelt, kes töötab Eesti teravilja- ja rapsikasvatajate ühistus KEVILI.

Põllumajandusettevõtja Kulno Rehkalti sõnul ei näe ta praegu veel drooni kasutamisel mõnda suuremat eelist. Seni on Rehkalt kasutanud drooni aeg-ajalt näiteks veisekarja kokku lugemisel ja mõne kadunud veise otsimisel. „Pigem on need olnud üksikud juhtumid,“ ütles ta.

Näiteks maaparandussüsteemide rajamiseks pole Rehkalti sõnul mõtet ise drooniga andmeid koguda. „Praegu on need andmed maa-ametis kõik olemas. Terve Eesti on lidariga ära

Haapsalu päästekomando meeskonnavanema Risto Kochi sõnul harjutavad kõik Haapsalu päästjad päästedrooni lennutamist.

KAIRE REILJAN

skaneeritud ja see paar sentimeetrit, mida droon asja täpselt teeks, ei lisa enam erilist kvaliteeti,“ ütles ta.

„Mul poeg pritsis siin karputke. Drooniga on öitsemise ajal putki hea ülevalt leida. Pildilt on näha, kus on all suur valge latakas,“ kirjeldas Rehkalt, mille jaoks on droonist abi olnud.

Kadunud inimeste otsimine

Haapsalu politseijaoskonna juht Andrei Taratuhin ütles, et jaoskonna tööd ei ole droonid suures plaanis eriti muutnud. „Haapsalu politseijaoskonnal endal droone ei ole, vajadusel pöördume koostööpartnerite või teiste politseiuksuste poole,“ rääkis ta.

Eelmise aasta jooksul kasutas Haapsalu politseijaoskond Taratuhini sõnul drooni 12 korral. Enamasti oli tegemist eksinud või kadunud inimeste otsimisega maal või merel.

„Näiteks kasutasime kaitseliidu drooni Puisest paadiga merele läinud mehe otsimisel,“ ütles Taratuhin. Drooni on kasutatud ka kriminaalmenetluse käigus.

„Droonide abil leiame kas otsitava inimese üles või saame

väiksema vaeva ja lühikese aja vajaliku maa-ala ära kontrollida,“ selgitas Taratuhin, mida drooni kasutamine politseile annab.

Aitab avastada tulekoldeid

Läänemaa päästjate elu on droonide kasutuselevõtt lihtsamaks teinud. Hiiu-Lääne päästepiirkonna juhi Hannes Aasma sõnul on Läänemaa päästjatel kasutada kaks drooni – väiksem Haapsalu komandos ja võimsam Nõva vabatahtlikel päästjatel.

„Nõval ostsid vabatahtlikud drooni oma raha eest. Kuna seal kandis on metsa- ja maastikutulekahjude oht väga suur, saab drooniga põlengu kohta kiiresti infot,“ ütles Aasma.

Haapsalu päästjate droonil on valgustus, kaamera ja soojuskaamera, kuid sellele saab sõnumite edastamiseks lisada veel kõlarid. Päästekomando pealiku Andres Kaljura sõnul saab drooni kasutada näiteks järelevalveks.

Nii avastati üks kaablipõletaja, kellele edastati drooniga sõnum, et ta ebaseadusliku lõkke kustutaks, muidu saab trahvi. „Kaameraga jälgiti, kuidas mees vedas ämbritega kustutusvett,

ning seda hoiti tal pea kohal taevas nii kaua, kuni lõke kustutati,“ kirjeldas Kaljura.

Nagu politsei, on päästjadki kasutanud drooni inimeste otsimiseks, kuid Aasma sõnul pole see olnud seni kuigi tulemuslik. Ta selgitas, et inimese keha eritab vähe soojust ja teisalt võivad piirata droonikaamera võimalused. „Kui inimene on puude all varjus, ei pruugi droon seda näidata,“ ütles Aasma.

Haapsalu komando meeskonnavanema Risto Kochi sõnul võivad droonide kasutamist segada GPS-häired – neid pole ainult idapiiril, vaid ka siinsamas Läänemaal. Mullu kevadel, kui Haapsalu kesklinna eksis metskiits, sai päästjate droon kannatada, sest kaamera majade vahel GPS-ühenduse ja maandus valesse kohta.

Praegu droonidega veel tulekahjusid kustutada ei saa, kuid Kaljura oli seda meelt, et tulevikus saab metsatulekahjusid kustutada droonidelt veepompe heites.

Aitab aega säästa

Keskonnaameti haldusosakonna IKT peaspetsialisti Janar Alek-

sandrovi sõnul kasutab amet droone kaugseireks. „Nende kasutamine hoiab kokku kulutusi ja säästab aega. Satelliitandmed annavad meile üldpildi suurtest aladest, detailsema pildi saab droonide abil,“ selgitas ta.

„Droonidest on suur abi näiteks pesitsusrahu ajal metsas vaatluste tegemisel. Drooni abita tuleks ülevaate saamiseks suured alad raskesti ligipääsetavates kohtades jalgsi läbi käia,“ li-

sas Aleksandrov. „Inspektorid jõuaksid sellisel juhul ühe päeva jooksul kontrollida vaid murdoosa sellest, mida suudab näidata droon.“

Lisaks kasutab keskkonnaamet droone näiteks kalaptüügi kontrollimisel ja selle jälgimisel, kas hoone ehitamisel on rikutud veekogu ehituskeeluvööndit. Droonid kuluvad marjaks ära veel prügilate ja tootmisterritoriumide mõõtmisel.

Drooni käitaja ja kaugpiloot

Euroopa Liidu määruse kohaselt peab nii füüsiline kui ka juriidiline isik, kel on droon või kes seda rendib, end registreerima, kui droon kaalub 250 g või rohkem. Kergema drooni puhul tuleb registreerida siis, kui droonil on kaamera või muu isikuandmeid koguv andur.

Kaameraga drooni puhul pääseb registreerimisest vaid juhul, kui seda konkreetset droonimudelit käsitleb eurodirektiiv kui mänguasja.

Käitajaks tuleb end registreerida kõigi erikategooria droonide puhul (näiteks alla 250 g kaaluv droon, millega lennatakse kõrgemal kui 120 meetrit). Drooni lennutajat nimetatakse kaugpiloodiks. Kaugpiloot peab olema vähemalt 16aastane ja läbima vastava taseme koolituse.

Koolitust ja eksamit ei nõuta vaid juhul, kui drooni kaal on alla 250 g. Mehitamata õhusõiduki kaugpiloot peab talle väljastatud luba lennutamisel kaasas kandma, kuna pädeval asutusel on õigus selle olemasolu kontrollida.

Avatud kategooria (A1, A2, A3) ehk väiksema riskiga laiatarbedroonide lennutamiseks nõutav kaugpiloodi pädevustunnistuse kehtib viis aastat.

ALLIKAS: TRANSPORDIAMET

Ernst Enno etluskonkursi kõige nooremas vanuserühmas auhinna saanud lapsed.

ANDRA KIRNA

● LASTELUULE

119 luuletust Ennolt ja Ennole

Märtsikuu 12. päeval võistles 81 Läänemaa koolide õpilast Lääne maakonna keskraamatukogu lasteosakonnas tänavusel Ernst Ennole pühendatud etluskonkursil „Rõõmu, mure vulisev oja olen ma...”.

KRISTA KUMBERG
info@leee

Kõige aktiivsemad osalejad olid põhikooli esimese astme lapsed, kes moodustasid võistlejaskonnast poole. Esindatud olid Martna, Palivere, Risti, Ridala, Oru, Uuemõisa, Noarootsi, Kullamaa ja muidugi Haapsalu koolide õpilased. Ega meie maakonnas suurt rohkem koole polegi – nii võib öelda, et osalus oli elav nagu alati. Mille üle saame rõõmu ja uhkust tunda. Auhinnaliste kohtadega läks koju 12 ja eriauhinnadega 13 võistlejat.

Tänavu juunis mõõdub 150 aastat luuletaja Ernst Enno sünnist. Seetõttu nägi võistluse reglement ette, et alates 4. klassist esitab iga osaleja ühe Enno luuletuse ja lisaks ka mõne teise tänavuse juubilarisünniaastapäevalise, näiteks Villem Grünthal-Ridala, Ott Arderi, Felix Kotta, Merca, Kätlin Kaldmaa, Heiki Viilepi või Jaan Krossi kirjutatud luuletuse.

Kõige nooremad võisid valida esitatava pala emmast-kummast kategooriast.

Tänu sellele polnud kuigi palju korduvaid värse. Kui oligi, siis esitati need sedavõrd erinevas stiilis, et tuli tublisti keskenduda, et neid samaks luuletuseks arvata. Pean näiteks silmas nii Robi Mäepere kui ka Mirabelja Kuurmanni esitatud Enno luuletust „Ta tuli” ning Kätlin Kaldmaa „Poisid ja tüdrukud” esitust Angela Meeleselt ja Mirabelja Kuurmannilt. Mitu korda kõlas ka Enno „Nii vaikseks kõik on jäänud...”, iga kord eelmisest erinevalt.

Maakondliku Enno etluskonkursi tulemused

1.–3. klass

1. koht **Romet Tõlva**, Haapsalu linna algkool (HLA), 3. kl, juhendaja Merle Roos
2. koht **Hugo Loorits**, HLA, 2. kl (Lii Habak)
3. koht **Kenneth Vaarmets**, Uuemõisa lasteaed-alkool (ULA), 1. kl (Saskia Voogla)

Eripreemiad

- **Enna Haapsal**, Haapsalu põhikool (HPK), 1. kl (Karin Kaljuvere)
- **Iti Järve**, Oru kool, 1. kl (Aina Aasna)
- **Loore Saarmäe**, HPK, 1. kl (Karin Kaljuvere)
- **Kaisa Kriips**, HLA, 1. kl (Evelin Nappus)
- **Karel Küttis**, ULA, 2. kl (Liivi Mustkivi)
- **Kärolin Paali**, ULA, 2. kl (Liivi Mustkivi)
- **Mirtel Õunas**, HLA, 2. kl (Leelo Paesüld)
- **Joonas Tammemägi**, Martna põhikool, 3. kl (Aili Karell)

4.–6. klass

1. koht **Emma Calero**, HPK, 5. kl (Lehti Padu)
2. koht **Reio Niilo**, Ridala põhikool, 5. kl (Annelly Lember)
3. koht **Mirte Eliise Metsalu**, HLA, 6. kl (Maren Suu)

Eripreemiad

- **Helen-Marii Tülp**, Taebla kool, 6. kl (Tiina Mägi)
- **Liisa Vapper**, HLA, 5. kl (Epp Possul, Marika Pragi)
- **Maiko Eesmäe**, ULA, 4. kl (Kai Puusepp)

7.–9. klass

1. koht **Robi Mäepere**, HPK, 9. kl (Evelin Tibbo)
2. koht **Betti Kaljuvere**, HPK, 9. kl (Evelin Tibbo)

Eripremia **Elo Lehtla**, HPK, 7. kl (Anne Kübarsepp)

10.–12. klass

1. koht **Mirabelja Kuurmann**, Kullamaa keskkool, 11. kl (Eha Eindorf)
2. koht **Marliin Tadr**, Noarootsi gümnaasium, 11. kl (Tiia Kessel)
3. koht **Angela Meeles** ja **Morten Pirk**, Läänemaa ühisgümnaasium, 12. kl ja 11. kl (Monika Undo)

Eripremia **Diana Vahtra**, 11. kl (Monika Undo)

Sel aastal hakkas silma esituste ühtlaselt hea tase. Enno lasteluules on palju kõlakujundeid ja heliläljendusi. Neid pole kerge välja lugeda, ilma et nad ebaloomulikuks ei muutuks. Saadi hakkama küll. Reio Niilo ja En-

no „Sõit-sõit läbi salu” ning mitte lihtsam Arderi „Kaksteist kilu ja kaks teist kilu” kõlasid rõõmu ja täppisdiiktsooniga.

Alati on küsimus, kui ilme-loomulikuks ei muutuks. Saadi hakkama küll. Reio Niilo ja En-

sobib. Mis toob edu? Sobib, kui see tuleb seestpoolt ja loomulikult, mitte kätteõpitult.

Mirte Eliise Metsalu jõudis teatrailsusega mõttelise piirini, kuid ei ületanud seda ja tema esitatud Ott Arderi „Igatsus” mõjus hea tervikliku etendusena. Ka Robi Mäepere esituses oli Felix Kotta „Jahilugu rebasest” kaunikesi teatralise loojutust, ning sobis, et juba noormehe eas etleja seda nii meile kui ka väikestele kuulajatele elavalt esitas.

Loeb sisemine laetus. Emma Calero ei teinud Enno ja Arderi värssidega ning seesama Robi Mäepere Enno luuletusega „Ta tuli” justkui mitte midagi. Ometi kuulati neid hiirvaikselt, nautides iga kuulud sõna, lauset, mõtet.

Päeva lõpus esinesid gümnaasistid, kes löid paljukuulnud ja -näinud zürii pahviks. Mirabelja Kuurmannist oli juba juttu. Kaks erineva meeoluga luuletust, kaks suurepäraselt etendust. Esitatavad palad olid parimas mõttes enda omaks tehtud.

Sama saab öelda Marliin Tadr kohta. Kirglik ja meisterlik oli ta nii Ennot kui ka Mercat lugedes. Morten Piri esituses „Kõlas Kätlin Kaldmaa luuletuses „Kuidas” seesama korduv sõna erineval moel, esitaja tõstis pinget, tempot ja... maandus jalgadele. Ka Angela Meeles kruvis pinget ja vahetas hääletooni, mõjudes kergelt ja graatsiliselt, heatujuliselt ja sisendusjõuliselt.

Kiituse on ära teeninud paljud. Meelde jäid veel mitmed. Ootame teid järgmisel kevadel jälle!

Kultuurimajas kõlab prantsuse džäss

Oma 25. sünnipäeva tähistades Soomes ja Baltimaades tuurimaalt astub reedel üles Haapsallu džässiklubi.

Trio, mille moodustas pianist Andy Emler koos kontrabassimängija Claude Tchamitchiani ja trummar Eric Echampardiga, on džässimaastikul tegutsenud juba 25 aastat. Nüüd tähistavad nad seda kevadise muusikalise rännakuga, andes Soomes, Eestis ja Lätis kokku 13 kontserti. Kolmest Eesti kontserdist esimene on homme kell 19 Haapsalu kultuurikeskuses.

Trio Eesti tuuri korraldajad produtsent Toivo Tuberik ütles, et kõik kolm muusikut on Prantsusmaal väga kõrgelt hinnatud ja oma ala tõelised professionaalid. Triole nime andnud Emler on nii džässipianist kui ka helilooja, kes on kirjutanud mitmesugust muusikat kuni sümfooniateni välja.

Tuberik tõi esile Emleri kava „Minu Ravel”, mida ta on teise koosseisuga Eestiski esitanud. „Seal imiteerib ta Raveli muusikat, aga see on ikkagi originaalne Emleri enda muusika,” ütles kontserdikorraldaja.

Emleri loomingut võttesõnadena on nimetatud huumo-

rit, rõõmupidu ja energiat. Kriitikud on ka öelnud, et trio esinemistel ei näe kuulaja kolme isiku dialoogi, vaid pigem polüfoonilist monoloogit. See tähendab, et laval olevad muusikud ei soleeri igati üksi, nagu see džässis puhul tavaks, vaid nagu Emler ise on öelnud, kogu trio ongi solist.

Tuberiku sõnul võibki prantsuse džässis omapäraks pidada seda, et väga palju on läbi komponeeritud. „See kõik võib olla improvisatsiooni ja läbikomponeerituse ristand ning see teebki prantsuse džässis huvitavaks,” ütles ta.

Emler pole Eesti publikule tundmatu – ta on siin varem üles astunud nii sooloprojektide kui ka trioga. Muuhulgas on ta esinenud Jazzkaarel. „Jazzkaar on suur festival ja juba seal esinemine näitab, et tegemist on väga suure muusikuga,” ütles Tuberik.

„Andy on ka väga soe inimene ja suhtleb väga hästi publikuga. Isegi kui keelest aru ei saa, saab temast väga hästi aru,” ütles Tuberik.

Sel korral esitab trio muusikat nii oma uusimalt plaadilt „There is Another Way” kui eelmiselt albumilt „The Useful Report”.

KAIRE REILJAN

Rannarootslased koostavad rahvariideraamatut

Eestirootslaste kultuuriomavalitsuse eestvõttel näeb veel tänavu trükivalgust seni kõige põhjalikum raamat eestirootslaste rahvariidest.

Praegu on Saara kirjastuses käimas raamatu toimetamine, küljendamine ja viimaste piltide tegemine. „Sel aastal ilmub kindlasti,” ütles Saara kirjastuse käsitööraamatute toimetaja Anu Pink. Eestirootslaste kultuuriomavalitsuse juhataja Jana Stahl lootis, et see juhtub aasta esimeses pooles.

Eestirootslaste rahvariideraamat kirjeldab üksikasjalikult kõigi rannarootsi piirkondade rahvarõivaid ja nende ajalugu. Lisaks rahvarõivaste kirjeldustele on Juta Holst ja Ivar Riiütlil kirjutatud rannarootsi aladest üldise ülevaate.

Iga piirkonna rahvarõivastest kirjutavad neid põhjalikult uurinud inimesed. Vormsi omadest näiteks Kristina Rajando, Yngve Rosenblad ja Marju Tamm, Noarootsist Violetta Riidas, Ruhnu Külle Uustal, Pakri saartest ja Vihterpalust Lembe-Maria Sihvre ja Hiiumaa rootslastest Helgi Põllo.

Hiiumaa puhul vaadeldakse Pinki sõnul just rootsi asutusega piirkonda. Kuid et suur osa hiiuma rootslastest rändas juba 18. sajandi lõpus Ukrainasse, on nende rõivaste kohta andmeid leida keeruline. Seevastu Vormsi ja Ruhnu kohta on materjali rikkalikult, sest seal kanti rahvariideid kuni Rootsi põgenemiseni teise maailmasõja ajal.

Vormsi osa kirjutamisel osalenud Marju Tamme sõnul tuleb praegune töö põhjalikum võrreldes varasemate Vormsi rahvarõivaste ülevaadetega. „Oleme käinud välitöödel ja väga palju on uut pildimaterjali,” ütles ta. Pinki sõnul toetub raamat paljuski esemetele,

Vormsi pruut.

ANU PINK

mis on Soome ja Rootsi muuseumis ning erakogudes.

Kuigi kirjeldused on põhjalikud, pole raamat Pinki sõnul rahvarõivaste valmistamise õpetus ega leia sealt ka mustri- ja lõikelehti. „See on pigem etnograafiline teos, allikatega uurimus,” ütles ta.

Kultuuriomavalitsus alustas raamatuprojekti paari aasta eest. „Kui helistasin Kristina Rajandole, et hakkame raamatut tegema, ütles ta, et on seda kõnet juba väga kaua oodanud,” ütles Stahl. Tema sõnul pole nii põhjalikku eestirootslaste rahvariideraamatut varem ilmunud, vähemalt mitte eesti keeles.

Eesti rahvakunsti ja käsitöö liit on kuulutanud tänavuse aasta rannarootslaste aastaks. Mais avatakse Tartus eesti rahva muuseumis rannarootslaste suur näitus ja rannarootslased on ka sүgisees mardilada peateema. KAIRE REILJAN

VIIIMANE VEERG

SILVER RAIDLA

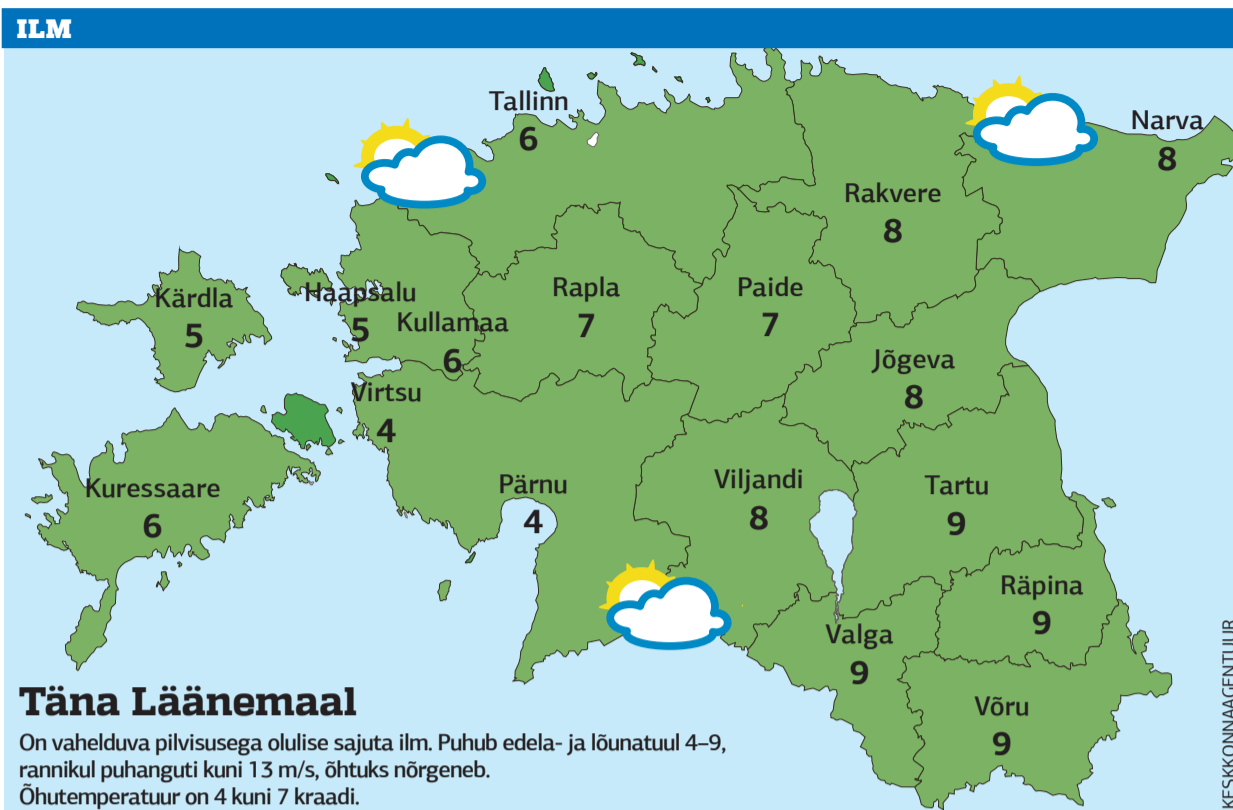
Oru kandi külad kirjutati Vedra hümn

Vedra küla hümniks on kujunenud laul „Rabajärves elab kala”, mis on veidi muudetud sõnadega laul ansambli Justament. Originaallugu „Paranähtus” räägib Pühajärve ahvenapüügivõistlusest „Kuld kala”.

„Eelmise aasta Vedra jaanipäeval sai Justamenti Jansaga [Jaan Elgula] laulu sõnu veidi muudetud, oma kandi rabajärv sisse toodud ning naaberkülade natukene mainitud,” rääkis Vedra küla elanik Lauri Lilleoks.

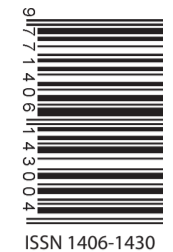
Hiljuti õnnestus Lilleoksal ema juubeliks Roostale esinema kaubelda eriline koostlus muusikuid. „Kohalik mees Jaan Sööt, kes elab Tuksis ja kelle kaudu saime ka Tõnu Raadiku ja Toomas Lunge siiakanti,” ütles ta. Peoks täiendas ta omalt poolt laulu veelgi. „Kõik Oru kandi külad kahjuks ei mahtunud seekord sisse, aga umbes pooled said esindatud,” sõnas ta.

URMAS LAURI

Täna Läänemaal
On vahelduva pilvisusega olulise sajuta ilm. Puhub edela- ja lõunatuul 4–9, rannikul puhanguti kuni 13 m/s, õhtuks nõrgeneb. Õhutemperatuur on 4 kuni 7 kraadi.

Reede	öö päev -2...7°	Laupäev	-4...7°	Pühapäev	-2...9°	Esmaspäev	-1...10°
muutlik tuul 2–8 m/s	Õhupilv	muutlik tuul 2–4 m/s	Õhupilv	lõuna-, kagutuul 3–7 (12) m/s	Õhupilv	kagu-, lõunatuul 5–9 (15) m/s	Õhupilv

VAATA KA
WWW.LE.EE

REINPAUL
OSTAME KASVAVAT ja LADUSTATUD VÕSA
Raiume võsast puhtaks kraavid, tee- ja põlluääred, lepikud, haavikud jne.
Info tel 5593 3899, kaido@reinpaul.ee
www.reinpaul.ee

Jälgige Lääne Elu ka Facebookis!
Juba üle 11 000 jälgija!

KOOS ON SOODSAM!
Kohalikud uudised seitse päeva nädalas
Digi- ja paberlehe tellimiseks võta ühendust meili teel le@le.ee või telefonil **473 7111**.

KASTANI
AVATUD IGAPÄEV 8-22
METSA

Kartul varajane Egiptus	kg	1,49
Hele viinamari 500g	4,98/kg	2,49
Eesti täispiimajuust 450g viilutatud	7,78/kg	3,50
Wõro Võileivavorst 800g	1,75 /kg	1,49 Tavahind 2,49
Rakvere viiner 500g	5,58/kg	2,79 Tavahind 3,50
Broileri pooltiivad 400g Tallegg	4,98/kg	1,99 Tavahind 3,90
Ajax Crystal Super Effect 500ml, Aknapuhastusvahend	3,98/l	1,99 Tavahind 2,99

Kastani Ostukeskus - Kuuse 28 / Metsa pood - Metsa 28

ILMAR RANDMA KV LASKMISES
20.-23.03.
Haapsalu
2025
Lääne Elu

LUULE-KEVAD 2025

Ootame kõigilt luulehuvilistelt mistahes teemadel võistlusluuletusi (soovitavalt 5–6) **15. maini e-posti aadressil intuitiiv@gmail.com**. Võib esineda ka varjunime all, kuid meile palume teatada ühtlasi oma õige nime, aadressi, telefoni, vanuse. Õpilastel kooli ja klassi või kursuse, täiskasvanuil vanuse ja elukutse.

Kõigi vähemalt II vooru jõudnutega võtame ühendust ning paremiku luuletustest avaldame trükis luulevihikuna.

Eesti Luuleklubide Liit

Lääne Elu		PABERLEHT	PABER+DIGI	DIGILEHT	DIGILEHE PÄEVA-PILET 1,50
paber- ja digilehe hinnakiri	1 kuu	13	17	8	
	3 kuud	38	48	20	
	6 kuud	73	92	37	
	12 kuud	133	170	74	
	E-arve	11	14	7	

473 7111
le@le.ee

Nautige kevadet Lääne Eluga!

Tellimiseks võtke ühendust le@le.ee, helistage 473 7111 või tulge toimetusse aadressil Posti 30, Haapsalu.